

Słowo wstępne

Po trzech latach od pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę wojna spowszedniała. Nie znaczy to, że stała się nam obojętna, ale nie śledzimy już każdego dnia wiadomości z frontu, nie odświeżamy nerwowo mediów społecznościowych, by sprawdzić, które miasto zostało dziś zaatakowane. Bombardowania wciąż trwają, ale kolejne wiadomości o zniszczeniach przebijają się do mediów jedynie wtedy, gdy są rekordowe, wyjątkowo tragiczne lub budzące grozę. Wojna stała się elementem codzienności – w największym stopniu dla Ukraińców, ale także dla reszty świata. Przestała być abstrakcją z kart historii, czymś, co zdarzało się kiedyś, w XX w. Wojna jest tu i teraz.

Carl von Clausewitz pisał, że wojna to nic innego, jak kontynuacja polityki innymi środkami. Wydawało się, że Europa wyciągnęła lekcję z XX w. i nauczyła się unikać otwartych konfliktów. Wierzyliśmy, że dyplomacja i negocjacje wystarczą, by rozwiązywać spory, a polityka stanie się narzędziem budowania stabilności. Rzeczywistość okazała się jednak inna. Z każdym rokiem polityka międzynarodowa stawała się coraz bardziej konfrontacyjna, a wojna coraz częściej gościła w naszym świecie – najpierw jako rywalizacja gospodarcza i ideologiczna, a potem jako realne starcia zbrojne. Żyliśmy polityką, odsuwając od siebie myśl o wojnie, aż w końcu polityka sama stała się wojną.

Dziś wojna nie ogranicza się do bitew na froncie. Przybrała wiele nowych form: rywalizacji handlowej, technologicznej, informacyjnej, a także walki o zasoby, wpływy i dominację. Widzimy ją w sporach o pamięć historyczną, w zderzeniu wartości i tożsamości narodowych. Świat stał się areną permanentnego konfliktu, w którym każda sfera życia jest polem bitwy. Podział

na swoich i obcych staje się coraz wyraźniejszy, a polaryzacja społeczeństw osiąga poziom, jakiego nie widzieliśmy od dekad. Język polityki coraz bardziej przypomina język wojenny – zamiast argumentów używa się ataków, a zamiast poszukiwania kompromisów dąży się do unicestwienia przeciwnika.

Wojna stała się też normą w relacjach międzynarodowych. Państwa rywalizują nie tylko o przewagę militarną, ale także o ekonomiczną i technologiczną. Sankcje, ograniczenia eksportowe, kontrola dostępu do kluczowych surowców – to wszystko współczesne narzędzia prowadzenia wojny, które nie wykorzystują czołgów ani rakiet, ale mogą być równie niszczące. Wojna informacyjna, dezinformacja i manipulacja faktami kształtują rzeczywistość polityczną i wpływają na sposób, w jaki postrzegamy świat. Propaganda nie jest już tylko narzędziem autorytarnych reżimów – stała się elementem demokratycznych procesów politycznych, w których walka o władzę przybiera coraz ostrzejszą formę.

Czy w takim świecie wojna jest nieunikniona? Czy polityka przestała pełnić swoją pierwotną funkcję, stając się jedynie narzędziem eskalacji konfliktów? Kiedyś miała za zadanie łagodzić napięcia, szukać kompromisów, tworzyć przestrzeń do współpracy. Dziś coraz częściej podsyca antagonizmy, prowadzi do jeszcze większego podziału i zamienia społeczeństwa w walczące ze sobą obozy. Pytanie nie brzmi już, czy wojna wybuchnie, ale jaka będzie jej forma i kiedy nastąpi kolejna eskalacja.

Zapraszamy do zapoznania się z najnowszym numerem „Spraw Międzynarodowych”, w którym przyglądamy się m.in. mechanizmom prowadzącym do tego, że polityka przestaje być narzędziem dialogu, a staje się polem bitwy. Analizujemy na jego łamach współczesne konflikty, zarówno te militarne, jak zmagania w Ukrainie czy wojna domowa w Sudanie, jak i toczące się na poziomie ideologicznym czy strategicznym. Zastanawiamy się nad rolą wojny w kształtowaniu tożsamości międzynarodowej Unii Europejskiej i przyglądamy się Siłom Obronnym Izraela w kontekście współczesnych zagrożeń. Analizujemy także typologię narracji strategicznych na przykładzie rosyjskiej propagandy i jej wpływu na globalny dyskurs polityczny. Omawiamy wreszcie polski ruch kobiecy przez pryzmat jego stosunku do antykolonialnych wyzwań w Wietnamie, pokazując, jak wojna w różnych wymiarach kształtuje nasze myślenie o polityce, tożsamości i przyszłości świata.

Agnieszka Legucka